

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 28.

Uj nagyprépost és kanonok.

Vinkler József öröke nem soká maradt árván: az áldott emlékü főpaprak méltó utóda lett *Palotay* László, kinek nagypréposti kinevezését aláírta az apostoli király s legközelebb közli a hivatalos lap.

Az új nagyprépostnak csak ez a méltósága új: ellenben régiek mindazok az erényei és érdemei, a melyeket a várad nagypréposti méltósággal összekötötteknek ismerünk. Nogáll és Vinkler nagyprépostsága óta Kristálytisztta jellem, hivalásától áthatott buzgó lélek, jótékonyáért dobogó szív, tüzes magyar gondolkodás és apostoli egyszerűség jellemzik a hajlott kora ellenére fiatalos tűzü főpapot. A ki ismeri, az egyuttal tiszteli és szereti is.

Honvédtiszt volt *Palotay* nagyprépost a forradalom idejében; a honvéd lelkesedése nem hagyta el egész pályáján keresztül. Mindig ott volt, ahol legsürgösebb szükség volt a tette. S hol kellene ma inkább tenni, mint a hitélet emelése terén? Éles szemmel látta meg ezt *Palotay* László s ez szabta meg tevékenységének irányát. Templomok egész soro-

zata hirdeti lángbuzgalmát, Isten dicsőségére s a hivek lelki üdvére irányuló apostoli munkálkodását. Nálunk nem panaszkodnak elnémult harangokról. Sőt folyton új és új harangok szólalnak meg, egybegyűjtve a hiveket Isten házában — s azok a templomok *Palotay* nagyprépost jótékonyágát hirdetik. A hitélet emelését, a katolikus öntudat ébresztését szolgálja a nagyvárad *Katholikus Kör* elnöki székében is. Lankadatlan buzgósággal vezeti ezt az egyesületet, mellette a Sz. László intézetet egyre nagyobb virágzás felé. Ugyanez irányítja működését az egyházmegye tanfelügyelői tisztében is. Fáradtságot nem ismerve, korát nem kimélve kereste fel évek hosszú sora alatt az egyházmegye iskoláit s minden látogatása fokozta a tanerők buzgalmát, a tanítványok szorgalmát.

És mindezt minden külső fény kerülésével, csak az apostoli lélek nemeségében rejlő hódító erővel érte el *Palotay*. Közvetlen modora, atyai jósága egyszerre biztosítja részére a szeretetet. S a kit szeretünk, azt követjük.

Nagy érdemek méltó jutalma az új méltóság s mindannyiunk szívéből száll a fohász: jelentse *Palotay* László nagyprépostnak az új méltóság áldásos működésének hosszú folytatását. Jóságáért

áarassa el minden áldásával a jóságos Isten.

Káptalanunk öröméhez, hogy nagypréposttá *Palotay* László neveztetett ki, csatlakozik az az öröm, melyet még egy érdemes egyházi férfiú kitüntetése okozott. *Váradvelence* plébánosa, *Gabriely* Lajos kanonokká neveztetett ki. Az ő pályája, jelleme, szíve testvére *Palotay*énak; nem hiába együtt érte őket a kitüntetés. Az a tevékenység, amelyet *Uj-Palotán* és több mint két évtized óta *Várad-Velencén* mint plébános kifejtett, hivi szívében mindenkör emlékezetes marad. *Várad-Velence* szegényei, az ottani zárda árvái, egész plébániája, sőt a városrészen minden felekezeti polgára őszintén sajnálná távozását, ha meg nem lenne győződve, hogy *Gabriely*nél az új méltóság a régi kapcsokat nem lazítani, hanem erősíteni fogja.

Isten oltalmazza őt új méltóságában. A reá szállott áldás áldást jelentend az egész egyházmegyére.

A kitüntetettek életrajzi adataiból a következőket közöljük:

Palotay László született 1830. június 13-án *Máramarosmegyében*. 1848-ban a haza hívó szavára az ifjú *Palotay* László is fegyvert ragadt s *B. m. apó* erdélyi hadseregéhez csatlakozott. *Nagyváradon* utazott keresztül s közben betért egy régi ismerősehez, a *váradvelencei kániorhoz* s ez a körülmény aztán később nagy befolyást gyakorolt *Palotay* sorsának eldönté-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy régi emberevési pör

Magyarországon.

Az 1782-iki évben *Hontmegye* törvényszéke szörnyű és ritka, sőt a magyar törvénykezés történetében egyenesen páratlanul álló bűnyben hozott ítéletet.

Égnek mered a hajunk szála, ha az emberi elfajulás ezt a maga nemében egyedüli esetét az európai felvilágosodás korának hajnalán, az alig betűzhető deák nyelvű percsomókból olvassuk:

A vizsoki mézarszékbe való betörés egy *Almás*on elkövetett betöréses lopás vezette nyomra az igazságszolgáltatást. A betogott cigányok az erős vallatásra beismertek egy gyilkosságot, melynek folyamán kiderült, hogy egy 300 tagból álló szervezett bandából valók, mely *Hont* és *Bármegye* erdőseiben számos utonállást vitt véghez és sokáig rettegette a közbiztonságot.

A további kutatás folyamán kiderült, hogy a bűnszövetkezet már évek óta működik. Ve-

zére, *Sárközi György* egymaga huszonnégy gyilkosságot ismert be; *Zsigmond Mihály* saját állítása szerint 3—4 év óta tartozott a szövetkezethez, *Sándor Mihály* 5 év óta, *Koncsek Ferenc* és *Gáspár* 5—6, *Vörös Mihály* pedig 8 év óta.

De, hogy még ennél is régebb idő óta garázdálkodhattak, bizonyítja *Sárközi György* vallomása, aki egy azelőtt tíz évvel *Szőllösön* elkövetett gyilkosságot is magára vett, továbbá *Bojsza András* vallomása, aki szerint tizenkét esztendő óta betyárkodtak s *Károly Máriaé*, aki csupán a nemesini erdőben három gyilkosság elkövetéséről birt tudomással. A hatvan éves *Sárközi György*, kinek minden pereputtya kötélt által mult ki, maga kérkedett *Didi Ferenc* társa előtt, hogy kora gyermekéke óta lopásból él. Ugy látszik, hogy a banda minden tavasszal *József* napkor összeállt s a tél beálltával újra feloszlott.

Óvatosságukat jellemzi, hogy a megyebeli lakosok tulajdonát, marháját nem bántották. Mindig idegen vándorokat, sáfrányosokat, gyolcsosokat, kalmárokat támadtak meg, csak egy pereszényi mézáros eltűnéseért kerültek gyanuba, aki *pünkösdi* táján távozván hazulról, többé nem tért vissza. De ezen egyén azonos-

ságát nem sikerült megállapítani azzal az áldozattal, kinek meggyilkolását a peszemendi erdőben körülbelül ezidőtájt *Tököly István*, *Bojsza András*, *Sárközi György* és *Gáspár Károly* beösmerték. Legalább az eltűnt ruházatának leírása az áldozatra vonatkozó adatokkal nem vágott össze.

Minthogy azonban nem sokkal előbb ezt a mézárosot is többen látták *Didi Miklós* házába betérni, mely *Felső- és Alsó-Almás* község közepén feküdt, sok valószínűség támogatta azt a föltevést, hogy őt is a cigányok ölték meg. A helyszíni szemle se vezetett eredményre, bár a tettesek egyike, *Hliszki Máté* önként ajánkozott az eltemetett hullák felfedezésére. De kistült, hogy csak szokési szándéka elleplezésére tette, mert kiszállás közben leoldva karjáról a köteleket, futásnak eredt s az erdőbe akart rejtőzni.

Pontosan megjelölték a tettesek *Didi Miklós* háza tüzhelyének szegletköveit, ahol a hullákat szétdarabolták s bevallották azt is, hogy a földarabolt hullatesteket megpörkölték, megfőzték és elfogyasztották, sőt *Hliszki Máté*nak süketége és hebegése ellen is jót tett állítólag e kannibáli szokás.

Most már erélyesen hozzáláttak a bűnsők

Gerstenbrein Tamás

Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi síremlékekben. sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és sírkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.
 Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszében, Bánpaták.

sére. Bem apó seregében Palotay hamarosan kitűnt vitézségével. A piskii csatában már mint hadnagy vett részt s meg is sebesült; ott kapott fejsebe ma is megíatszik. Nemsokára főhadnaggyá lépett elő s mint ilyen egy ízben Bem főtisztos üzenettel küldte Kossuth Lajoshoz. Kossuthnak ekkor nagyon megtetszett a dailias fiatal főhadnagy s vele együtt ebédelt.

A szabadságharc szomorú vége után Palotay is bujdosott, mint annyi ezren. Bujdosása közben ugyanahhoz a váradielencei kántorhoz került, a kinél másfél évvel előbb annyi szép reménnyel telve megszállott s innét került mint nevelő a káptalan akkori jószágkormányzójához.

A jószágkormányzó óvatos ember volt s abban az időben, mikor mindenütt üldözték a hazafiakat, jónak látta állandóan hangoztatni lojalitását. Többször emlegette, hogy ha nála bujdosó honvéd megfordulna, ő így meg amugy azonnal kiszolgáltatná az osztrákoknak. Palotay egy párszor csak hallgatott, de végre, mikor csak a család volt jelen, kifakadt:

— No hát tessék rajtam kezdeni a kiszolgáltatást, mert én is honvéd tiszt vagyok.

A jószágkormányzó meglepetten ugrott fel, aztan némán kezét szorított a merész ifjával s azóta még jobban elhalmozta szeretete jelével.

Palotay nemsokára kispap lett s b. e. Szaniszló püspök Rómába küldte tanulni, ahol 1855. jun. 2-án szentelték pappá. Rövid káplánkodás után 1858-ban egyházmegyei levéltárnok, 1863-ban püspöki ceremonarius, 1864-ben szentszéki jegyző és könyvtárnok, 1868-ban pedig váradi-olaszi plébános lett. Mint olasz-i plébános áldásos tevékenységet fejtett ki s hívei ma is szeretettel emlékeznek meg róla. 1872-ben a tanítónképezde igazgatójává, 1880-ban szentszéki ülnökké nevezték ki. 1883-ban a kanonoki címet, 1889-ben a pro Ecal. et PP. érdemkeresztet nyerte el. Kanonokká 1892-ben nevezték ki, 1894-ben pedig vámosgyörki apát és egyházmegyei tanfelügyelő lett. 1901-ben a pápai prelátusi méltóságot kapta s 1905-ben általános szeretettől környezve ülte meg aranymiséjét ugyancsak Rómában. Ugyanazon évben lett örkanonokká.

Igazi önmegtadással járult mindekor jótéteményeivel a közjó emelésére. A Szopárhalm szabad szent tornyai templomot egészen sajátjából építette: erre és az ottani s a rótkomlói iskolára hozott áldozata meghaladja a 30,000 koronát. A Szent László menedékházi gyönyörű kis kápolnát is egészen ő létesítette 20,000 krunát meghaladó költséggel. A berettyóújfalui plebánia templom és iskola telkét ő vásárolta s bár bold. báró Bémer Pál és bold. Schieffer Ede kanonokok hagyományai és Andrássy János prelátus kanonok adománya jelentékenyen támogatták, ez alkotás mégis a főjótévedőnek: Palotay Lászlónak mintegy 50,000 koronájába került. Alig adta át ez alkotásait Isten dicsőségére és a hívek lelki üdvére a berettyóújfalui katolikusok használatára, fáradhatatlan buzgósága új tért keresett és talált Bucsatelepen, a hol most épített a híveknek templomot. Mindezek 15 évi kanonokság alatt a százezer koronát messze meghaladják. Ehhez sorolándók még az Orsolya-zárda építkezéseihöz való hozzájárulás, az Immaculata-intézetnek nyújtott adomány, a kath kör és a kath. sajtónak adott támogatás, a közkörházi kápolna, a sályi-i és még számos templom, iskola felszerelésének gazdagítása és azok a mindennapi kisebb-nagyobb jótétemények, a melyek csak az örök bírónál és a szegények imáiban vannak följegyezve. Összegeben ki nem tejezhető, csak áldásos hatásában látható jótékonyág ez, a melyet a nemes lelkű főpap a szó szoros értelmében önmegtadással, egyedül Isten dicsőségére gyakorol.

Gabriely Lajos 1841. aug. 24-én született Budapesten, hol apja bíró volt. Pappá szentelték 1863. aug. 16-án. Több helyen káplánkodott, 1870-ben Uj Palota, 1886-ban Váradi-Velence plebános, 1889-ben szentszéki ülnök, 1906-ban címzetes kanonok lett. Nemes szívével, igazi papi jellemével mindenkor megnyerte hívei szeretetét s megható ragaszkodását. A váradielencei zárda többször érezte hathatós jótékonyágát, az ő nevéhez fűződik a váradielencei katolikus kör alapítása és felvirágoztatása.

Tanügy és jog.

E címen ezen tisztelt lap f. é. július 20-iki számában vezető helyen egy hatalmas cikk jelent meg, amely abból az alkalomból, hogy a város közigazgatási bizottsága a június 22-én megejtett tanítéválasztásokat egyhangulag jóváhagyta, hevesen megtámadott engem, mintha csak én rajtam mulott volna a választások megerősítése s én volnék az oka, hogy nem azok választottak be, akiket cikkirő ur óhajtott volna. Mikor a cikk megjelent, nem voltam Váradon s mások hívták fel reá a figyelmeimet, sőt egy »Aliquis« aláírással kapott levelező lapon arra szólítottam fel, hogy vegyem fontolóra a cikkben foglaltakat.

Hogy a cikket ki írta, nem tudom, nem is tudakoltam senkitől, nem vagyok reá kíváncsi, a válaszzsal pedig — miután azzal úgy is csak elkéstem — jobbnak láttam várni mindaddig, míg a felső foku intézkedés cikkirő ur szerint a törvény és igazság szellemében reparál a közigazgatási bizottság határozatán.

Hát kedves cikkirő ur, megérkezett a felső foku intézkedés s a vallás- és közokt. m. kir. miniszter a tanítéválasztásokat, illetve a közigazgatási bizottság határozatát megerősítette s a felebbezéseket elutasította s nem osztotta, mert nem oszthatta sem a felebbezésekben levő fejtegetéseket, sem cikkirő urnak a jogforrások elméletére vonatkozólag nekem adott magyarázatát. Én nagyon köszönöm szives kitanításait, de nem kérek belőlök, sajnálom de nem vehetem hasznát azoknak. Hogy megnyugtassam cikkirő urat, kijelentem, hogy én is jogászember vagyok, amennyiben jogvézettnek mondhatja magát az, aki az államtudományi államvizsgát jó sikerrel letette. Az én jogismeretem az én mesterségemhez elég, ahol érzem, hogy hiányzik, pótolni szoktam azt, de soha nem kérkedem vele. Cikkirő ur a sorából kitetszőleg erős jogász akar lenni s engem lesajnál, pedig tetszik látni — a sok felebbezés mellett mégis az, én jogi felfogásom érvényesült.

Többek között azt is mondja cikkirő ur, hogy jogász ember, de mindenki előtt komikus a tanfelügyelő kijelentése a miniszteri rendeletek érvényessége felől. Kedves cikkirő ur! Olvassa el most a több mint három nagy

kézrekerítéséhez. Nemsokára 131-re emelkedett a letartóztatottak száma, akik bevallották, hogy egész külön társadalmat alkottak, maguk közül papot is választottak, aki az egyesülni kívánó párokat összeadta, mely alkalmakkor nagy lakodalmakat csaptak s tánc, muzsika közben 3—4 embert is leöltek és fellakmározták.

Midőn egyiküket megkérdezték, hogy milyen izü az emberhus, ez azt felelte, hogy az nem ujság előttük, már nagyapáik is azzal éltek. Ha tulságosan nincs főzve, igen finom, de soká főzve nem jó s általában a soványak husa jobb, mint a kövéreké.

A rettenetes felfedezés hírére a legszélesebb körű intézkedéseket tették a törvény teljes szigora alkalmazására, ami annál nehezebb volt, mert nemcsak a megyebörtön telt meg a vádlottakkal, de az istállók és pincék is. Maguk a bírák sem érezték magukat biztonságban s Rimaszombaton ütötték fel szállásaikat, ahonnan csak az itélethozatalra rándultak le.

A megyei hóhér nem volt elég az elítéltek kivégzésére, a selmeci hóhért is segítségül hívták. Így is három napig tartottak a kivégzések. Báth, Kemence, Csebi helységeken, mint a megye legjárta utjain, sőt Szalkán és Drégelen is állítottak fel akasztófát. A vesztőhelyre vivő ut

alatt a helybeli papságnak hat ferencendi, két piarista és két Pálos-barát segédkezett.

Első napon 41-et végeztek ki és pedig: 16 ot lefejeztek, 14-et felakasztottak, 5-öt kerékbe törtek, 3-at felnégyeltek s testrészeiket bitóra szögezték, kettő a botütések alatt iadta lelkét. Az ítélet megszabta, hogy az akasztásra ítéltnek végig kellett nézniök a pallos általi kivégzéseket, a kerékbetörésre ítéltnek az akasztásokat, a felnégyelendőknek pedig a kerékbetöréseket, hogy így a fokozatosság a büntetésnemekben a nem, a kor s a tett sulya szerint érvényesüljön.

A fejevtelre ítélték csupa asszonyok voltak, név szerint: Révay Anna, Károly Mária, Did Ferencné, Sovszky Katalin, Géczy Mártonné, Farkas Róza, Jónás Tamásné, Balázs Erzsébet, Sárközi Cecil, Sándor Mihályné Jónás Ferencné, Jónás Mari, Polyákné Radics Mária, özv. Kállainé Radics Mária, Istók Tamásné, Szarka Ilona, Sárközi György kedvese. Az ítélet kiemeli, hogy ezek az áldozatok sikoltásait hegedűszó mellett dalolással, táncsal, lármával igyekeztek elnyomni.

Kötélre ítéltettek: Zsigárdy Mihály, Didi Ferenc, Antics János, Grody Koska János, Laczi Miklós, Géczy Márton, Bobecz Ferenc,

Gáspár Károly, Hliszky Máté, Sándor Mihály, idősb Didi Pál, Jónás Mihály, Koncsok Gáspár, Zsigmond Mihály Belsy S.

Kerékbe törtettek: Zsigárdy István, Bojsza András, Porongyi István, Tököly István, Jónás Ferenc és pedig úgy, hogy alsó lábszáraikon kezdték a kerékbetörést.

Felnégyeltek Sárközi Györgyöt, Vörös Mihályt és Koncsok Ferencet.

De még ez nem volt elég; következő napokon ismét 24-et végeztek ki s még mindig hátra volt még 80, úgy hogy az összes kivégzettek száma 145-re rugott.

Csak az áldott állapotban levő asszonyoknál függesztették fel az ítélet kihirdetését és végrehajtását a szülés megtörténtéig. A felnégyeltek testrészeit részben a családi hid táján, részint a fejjel együtt Drégel vidékén Nagy-Oroszi felé torditva függesztették mindeneknek elrettentésül a szegényoszlopra.

Nem volt ennél nagyobb és gonoszabb bünszövetkezet sem azelőtt sem azóta hazánkban. Nyomatott emléke sem maradt, ami jobb is, mert nemcsak társadalmi, de közigazgatási állapotaink rettenetes barbárságát bizonyította volna.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

— Megérkeztek —

Spreng Testvérek

cipő-, kalap- és uri-érvat üzletében

az őszi idényre a legjobb minőségű és legszebb kivitelű férfi-, női-, gyermek- és kizárólag tiszta kézimunkából készített fiu-cipők. Legdivatosabb és legjobb férfi- és fiukalapok, valamint gyermek-sapkák, a legizlésebb nyakkendők, továbbá férfi- és fiu-fehérműek, mely árukkal a legmérsékeltebb árukban és legszolidabb kiszolgálással állunk a nagyérdemű közönség szives rendelkezésére.

Kérjük nagybecsű pártfogásukat,

kiváló tisztelettel **Spreng Testvérek** NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

hasábból álló cikkét, felétlenül bizonyosra veszem, hogy a miniszteri döntés után az egyes kikezdésekben cikkíró ur saját hatáskörében is megteheti állapítani a komikumot. Én nem tehetek semmiféle megjegyzést cikkíró urra, annál kevésbé, mert nem tudhatom, hogy mivel állók szemben — de annyit mint a tanügyi közigazgatásnak egyik szerény közege, mégis kénytelen vagyok bevallani, hogy cikkíró ur feltételek után itélve, nem válnék be tanfelügyelőnek, pedig őszintén mondom, szeretném, ha az lenne csak legalább egy esztendeig, majd meglátná, hogy a szerény anyagi díjazás mellett mennyi keserű labdacot kellene beszélnie, akkor is, ha a legönzettelebbül, a legbecsületesebben, a legigazságosabban igyekeznék is eljárni.

Ilyen a mostani eset is cikkíró ur. A választási eljárástól teljesen távol tartottam magamat, egyetlen pályázót senkinek a figyelmébe nem ajánlottam, pedig — tudja is cikkíró ur — a választáson én lehettem volna az elnök, sőt ez esetben összesen 30 pályázót megválasztásra hivatalos minőségemben ajánlhattam volna. Semmit sem tettem. Az iskolaszék saját autonóm jogánál fogva választott, a választást egy közép foku tanügyi hatóság — a közigazgatási bizottság — megerősítette — és mégis — nem ugyan a közvélemény, csak cikkíró ur engem támad érte. Ilyen előzmény után várhatom, hogy most a miniszteri döntés után is — engem támad meg ismét cikkíró ur, vagy olyan valakit, aki nézetét osztja. A közigazgatási bizottság hozta a határozatot, nem én, miért nem tetszik támadni? Ugy-e sokkal könnyebb volt ellenem kirohanni? Ez az, amire fentebb rámutattam.

A közigazgatási bizottság minden tagja uni sono méltányos eljárást látott volna abban, ha különösen a régebbi idő óta kifogástalanul működő kisegítő tanerők beválasztatnak, de nem találhatta törvénytelennek, szabálytalanak a választásokat. Ezt a méltányosságot még módjában lesz magának az iskolaszéknek is gyakorolni, előre kérem cikkíró urat, ne benem keresse az okot.

De nem folytatom tovább, bár jól tudom, hogy ez a jámbor papiros nagyon türelmes. Nem szeretem a polemizálást, ennyit is mások ösztönzésére írtam.

Béke velünk cikkíró ur!

Nagyvárad, 1907. augusztus 26.

Vasady Lajos,
kir. tanfelügyelő.

A tanfelügyelő ur cikkét leadtuk úgy, a hogy megírta.

A cikkírónak a következő észrevételei vannak:

A tanfelügyelő ur kedves és nyájas hangja igen jól esik — nekem. De nem tudom, hogy esett a méltatlanul üldözött tanítóknak, mikor tapasztalták, hogy a tanfelügyelő ur egyetlen szóval sem tud sorsukon javítani. Ezen a tényen nem változtat a tanfelügyelő ur, akármilyen haragosan nyomja is meg a pennát velem szemben.

Tisztázzuk a fogalmakat. A választás eredménye miatt nem a tanfelügyelő urat támadtam, hanem azt, aki elkövette az igazságnak lábbal tiprását: a páholytestvéreket és akik velük egy követ fújtak. Erre jött a közigazgatási bizottság anyamasszony viselkedése. E miatt megint a bizottságról szólt a krónika s a tanfelügyelő ur eljárása csak a saját tettei miatt tétetett kritika tárgyává. Ne zavarjuk tehát össze a fogalmakat s ne keressen a tanfelügyelő ur nagyobb hibákat önmagában, mint a minőket én találtam, mert bizony még kénytelen leszek önmagával szemben megvédelmezni.

Két irányban volt kifogásom a tanfelügyelő ur magatartása ellen. Kifogásoltam 1. a multra vonatkozólag azt, hogy a kisegítő törvényellenes alkalmazását megtűrte s kifogásoltam 2. a jelenben azt, hogy a közigazgatási bizottság hírhedt ülésén a miniszteri rendeletek érvényessége felől igen igen jogsziatlanul mondott jogi véleményt.

I. Az első kérdésről a nyilatkozatban egy

árva betű sincs, pedig nagyító üveggel több ízben végigszántogattam a sorokat. Előbbi azt következtetem, hogy a multra vonatkozólag a tulságos elnézés beismertetik s ezentul arra példa nem lesz. Ismerve Vasady Lajos ur erélyét, ezt minden ígéret nélkül föltételezem róla.

II. A második kérdésben pedig kár a tanfelügyelő urnak az államtudományi bizonyítványával takarozni; a miniszteri döntés sem szól mellette. Sem az államtudományi bizonyítvány, sem a miniszteri döntés egy hanggal sem mondják, hogy a rendeletek egy része csak úgy maguktól megszűnnek érvénytelen birni, sőt: a konkrét esetben egyenesen azt mondja ki a miniszter, hogy a jövőben tessenek az eddig alkalmazásban volt tanerőkre figyelemmel lenni. Hát ez éppen az én álláspontom mellett szól.

Ezek után a nyilatkozat kívánsága szerint ismét elolvastam három hasábos cikkemet s bizony ismét csak abban találtam meg a komikumot, hogy egy tanfelügyelő — aki jó sikerrel tette le az államtudományi államvizsgát — nincs egészen tisztában vele, mikor és meddig érvényes a saját miniszterének a rendelete.

III. Tanfelügyelőségéből, köszönöm, nem kérek. Kivált Nagyváradon nem. Maradjunk csak mindketten a magunk kaptafájánál s teljesítsük kötelességünket, mint a tanfelügyelő ur mondja, önzetlenül, igazságosan, becsületesen. Ha mindenki önzetlenül, igazságosan és becsületesen járt volna el az iskolaszéki választások körül, akkor az én cikkemre sem lett volna ok. A jövőre nézve reméljük a legjobbat s azért én is azt mondom: béke velünk, tanfelügyelő ur!

*

UJDONSÁGOK.

* **Rulikovszky emléke.** Méltóképpen róttá le kegyelete adóját Nagyvárad város hazafias polgársága Rulikovszky Kázmér vértanu emléke iránt, a Szent László-templomban tartott gyászisteniszteleten, melyen szépszámmal vettek részt városunk hazafias polgárai és honleányai. Ott voltak: Glac Antal főispán, a 48-as népkör számos tagja dr Stokker József elnökkel, a Szacsavay Imre asztaltársaság több tagja, az 1848—49-ik honvédek közül többen, Lukács Géza honvédezredes, Keller József ny. ezredes, Dobozy György kir. törvényszéki bíró, a függetlenségi párt tagjai közül ott voltak dr Altmann Jakab, Beczkay Lajos, Dévald Mihály, Bodnár János, Czeglédy Sándor, Diósy Ferenc, Kiss Dávid, dr Fenyő Sándor, Király Zsigmond, Katona Mihály, Mokry János, Kezdődy Gyula, Kezdődy Géza, Karger Sándor, Raninger István, Müller Béla, id Nagy Lajos, Tátray Sándor, Sztankov cs József, Virányi Győző, Konvicska Ferenc, Marossy Károly, Zana Agoston stb. A misét dr Vuicskics Gyula esperes-plebános szolgáltatta tényes segédlettel. A díszes ravatal a templomhajójában volt felállítva, melyet ifj. Jelinek Ferenc műkertész díszített fel szép délszaki növényekkel. Mise közben az egyházi kántor egyházi és hazafias énekeket adott elő végül a Hymnuszt melyet a közönség fellálva énekelte.

* **Sürgős csatornázások és járdák építése.** A városi mérnöki hivatal a járdák és csatornák készítése ügyében előterjesztést tett a tanácshoz. Ebben hivatkozik arra, hogy a miniszter a Búdós-árok rendezését és a járdák elkészítését jóváhagyta. A főmérnök szükségesnek tartja, hogy a kövezések előtt egyes munkákat, mint csatornázásokat előbb kell elkészíteni, hogy a föld kellőleg ülepedjék. Eze-

ket a munkákat rövid határidőn belül ki kell irni s rövid idő alatt a munkálatokat kiirni. Igen sürgős a Búdós-árok csatornázása, mert azért nem lehetett Várad-Velencén kövezni. Még ez évben el kell készíteni a csatornázását ezen ároknak. Szükséges, hogy a télen előforduló kellemetlenségek miatt Kapucinus-utcát is még ez évben csatornazzák. Olasziban néhány nagyon frekvenciált utcát gyalogjáróval kell ellátni mielőbb. Ilyenek Szaniszló- és Uri-utcák alsó része, Sztaroveszky- és Lukács György-utcák, amelyekre a járdát az ócska aszfalt anyagból kellene elkészíteni. Ez alig volna drágább a betonnal. Kevésbé sürgős, de azért azonnal elkészíthető volna Uri-, Szigligeti- és Szilágyi Dezső utcák csatornázása. Mindezen munkálatok, igaz hogy sürgősek, de még sem annyira, hogy kéz alatt kiadja a város, hanem sürgősen hirdessenek a munkálatokra pályázatot.

* **A fürdő-vasut közigazgatási bejárása.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur f. évi 60660/III. sz. a. kelt leiratával a Hankovits Ferenc és dr Tóth Ferenc által tervezett Nagyvárad Félix- és Püspök-fürdőbe vezető villamos vasut közigazgatási bejárását elrendelte, annak határidejéül 1907. évi szeptember hó 3. napjának d. e. 9 óráját tűzte ki, összejöveteli helyéül pedig Nagyvárad város székházának tanácstermét jelölte meg. Miről az érdekeltek felekezett azon felhívás mellett értesítem, miszerint a tervezett vasut építése ellen nemlén tenforgó észrevételeiket s kifogásaikat a tárgyalás napján a tárgyalás vezetésével megbízott dr Halászi László miniszteri osztálytanácsosnál előszóval előterjeszthetik, vagy írásban benyújthatják. Nagyvárad, 1907. augusztus hó 27-én. Bordé Ferenc, s. k. polgármester helyettes.

* **A közös-konyha helyisége.** Az alakulóban levő közös-konyha elnöksége most keres alkalmas helyiséget. Uri, Szalárdi, Szaniszló, Sal Ferenc, Szent János-utcákön óhajtaná 4 szobás, 2 konyhás, vagy 2 olyan lakást, amelyek 2—2 szobával s 1—1 konyhával, baromfi-udvarral, tehén-istállóval vannak ellátva november 1-től kibérelnei. Akiknek van ilyen kiadó lakásuk, jelentkezhetnek Liptai Károly titkárnál Szent János utca 72. sz. alatt.

* **A villamos bevezetés egységára.** Lapunk tegnapi számában »A villamos bevezetés egységára« cím alatt közreadott értesítésünkbe az az értelemzavaró hiba csuszott, hogy »felárakkal« helyett tévesen »félárakkal« lett nyomtatva. Ugyanis az anyagdrágulás következtében úgy az összes magyarországi, mint külföldi cégek az alapárhoz bizonyos százalék áremelést számítanak fel, mit a kereskedelemben általános gyakorlat szerint a »félár« szóval szokás kifejezni. Ezt a félarat természetesen a villamos mű is kénytelen felszámítani.

* **A magyar építő iparosok vándorgyűlése.** A magyar építőiparosok országos vándorgyűlése, mint megirtuk, Nagyváradon lesz. Eredetileg szeptember hó 15-ik és 16-ik napjára volt kitűzve a vándor gyűlés, az ugyanakkor levő országos vásár miatt azonban a nagyváradai építőiparosok szövetsége, mely a vándorgyűlést rendezi, a vándorgyűlés határ napját egy héttel kitolta, tehát a vándorgyűlés szeptember 22. és 23-án lesz megtartva. A nagyváradai építőiparosok szövetségének végrehajtó bizottsága tegnap tartott gyűlésén elhatározta, hogy a vándorgyűlésre meghívja Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minisztert és Szerényi József államtitkárt. E célból most feliratot küldenek hozzájuk, később azonban deputáció megy Budapestre, hogy a meghívást személyesen is eléjük terjesszék.

*** Borászati kongresszus Pécsen.** A folyó évi szeptember hó 20-22-ig Pécsre tervezett IV. orsz. szőlészeti és borászati kongresszus előkészítő bizottsága folyó hó 22-én tartott ülésén végleg megállapította a kongresszus programját. E szerint a következő előadások lesznek megtartva: 1. »A borkönyvesítés népszerűsítése,« előadja: dr. Drucker Jenő, a M. Sz. O. E. igazgatója. 2. »A zöldre fásoltás szövettani ismertetése,« előadja: dr. Istvánfy Gyula egyet. r. tanár, az ampelologiai intézet igazgatója. 3. »A munkáskérdés szőlészeti szempontból,« előadja: dr. Molnár István, ny. főgimn. tanár. 4. »A warranskérdés, különös tekintettel a bortermelők hitelügyeire,« előadja: Rácz Sándor, szőlészeti főfelügyelő, a budafoki magyar kir. pincészeti tantolyam igazgatója. 6. »Az amerikai hibridekkel szerzett hazai tapasztalatok,« előadja: Szilágyi János, a pécsi vincellériskola igazgatója. A kongresszussal kapcsolatosan minden nap délután lesz valami szőlészeti kirándulás, gépbemutató, pezsgőgyárlátogatás stb., melyek a kongresszus érdekességét tetemesen növelik. Kongresszusi tagsági díj a »Magyar Szőlőgazdák Orsz. Egyesülete« tagjainak 6 korona, nem tagoknak 10 korona, mely összegben a kiállítás tetszesszerű számú látogatásának belépti díja is bennfoglaltatik. A kongresszusra szeptember 15-ig kivánatos jelentkezni, hogy a belépőjegyek, jelvények, lakásbejelentésre szolgáló lapok és az előadások kiadványa minden tagnak idejében megküldhető legyen. Jelentkezéseket elfogad és minden tudakozódásra készségesen felel a kongresszus előkészítő bizottsága (Budapest, IX., Üllői-ut 25. II. em. 11.)

*** Vitás bányá-ügy.** A magyar aszfaltgyár részvénytársaság tulajdonát képező felső-dernai bánya közelében lévő 850 hold termő földterületen egy budapesti cég »The Neuchatel Asphalte Company Limited« kutatási turásokat akart eszközölni és e véghől tárgyalásokat folytatott a bánya igazgatóságával. A tárgyalások nem vezettek eredményre, mire a kutatói szándékoló cég a margitai főszolgabíróhoz fordult, hogy a bánya törvények értelmében intézkedjen a kutatás megtartása érdekében. A főszolgabíró tekintettel arra, hogy a kutatási helyül felvett terület a magyar aszfaltgyár részvénytársaság munkáinak a törvényben előírt veteményes kertjét képezik, nem teljesítette a cég kérelmét. A cég ezt a határozatot megfellebbezte, azonban az alispán is hasonló határozatot hozott, mire a miniszter elé került az ügy. A miniszter most megérkezett leiratában a főszolgabíró intézkedését megsemmisítette és elrendelte, hogy az alispán hozzon új intézkedést a bánya ügyben.

*** A központi választmány ülése.** Biharvármegye központi választmánya tegnap tartotta meg ülését. Az ülésen jelen voltak Miskolczy Ferenc alispán elnöke mellett Wallner Ödön, Balogh János, Telegdy József, Juricskay Akos, Miskolczy Árpád, Jerzsák István. Az ülés tárgya volt a központi választmányának az 1908. évre érvényes bíró névjegyzék kiigazítása tárgyában hozott elutasító határozata ellen beadott fellebbezések felülvizsgálata és a belényesi választás ügye. A belényesi választás irataira a választmány elrendelte, hogy azokat felterjeszti a belügyminiszterhez.

*** A Diósi-cég és a vármegye.** A vármegye 1906-ban 10 évre terjedő szerződést kötött Diósi Ignác fia Lajos fakereskedő céggel, mely szerint a cég köteles a megye és a tisztikar részére évenként a szükséghez mérten fát szállítani, méterenként 590 koronáért. Diósi a szerződés értelmében tényleg szállította a fát, azonban most látva azt, hogy a fa ára csaknem megduplázódott nem akarja tovább szállítani a fát. Tegnap beadványt intézett a megyéhez és kéri, hogy tekintettel a jelenlegi magas

faárakra engedje meg a megye, hogy a szerződéstől eltérőleg nem 590, hanem 870 koronáért szállíthassa a fát méterenként. A kérelem a közgyűlés elé fog kerülni, addig azonban a szerződés szerint köteles a fát szállítani Diósi.

*** Nagyvárad szabályozási térképe.** Kőszeghy József városi főmérnök előterjesztést tett a tanácsnak, hogy az általa 1905-ben elkészített városi általános szabályozási térképet sürögösen tárgyalassa, mert az szorosán összefügg az új építési szabályrendelettel. A szabályozási térkép ugyanis megjelöli a város belterületét. A főmérnök szerint a város belterületét a város törvényhatósága állapítaná meg a változott viszonyok alapján 3 évről 3 évre.

*** Ajánlják a Minimaxot.** A magyar minimax gyár r. t. átiratot intézett Nagyvárad városához, amelyben ajánlja az általa készített tűzoltó készüléket. A gyár most már belföldön készített ereket. Hivatkozik arra, hogy a földmívelési miniszter az alája tartozó intézményekhez megrendelte, a kereskedelmi miniszter pedig az összes mozgó postai vasúti kocsikat felszerelte a minimaxal. Kéri, hogy a város is rendelje meg mindazon helyekre, ahol a tűzveszélyes körülmények preventív intézkedések megtételét teszik szükségessé. A színház, a tűzoltók már felvannak szerelve ilyen készülékekkel.

*** Konyár és az alkohol.** A biharmegyei alkohol ellenes községek sorai közé újabban a megye egyik nagyközsége csatlakozott. Konyár község képviselőtestülete legutóbb tartott közgyűlésén kimondotta, hogy a korcsmákat és italméréseket vasár és ünnepnap zárva tartatják, hogy ez által elejét vegyék azoknak a tömegtelen pusztításoknak, melyeket az alkohol idéz elő úgy anyagi, mint erkölcsi szempontból.

*** A Párizs-patak tisztántartása.** Közismert tény, hogy a város több gondot fordít a lovainak hizálására, mint a város polgárainak egészségére. Sok mulasztástól terhelt esetet tudnánk felsorolni, de egyelőre elég lesz csak egy a Párizs-patak tisztán tartása. Ez a patak először még mindég a város közepén van, nem folyik, mert nincs benne, viz csak iszap. Ellenben a tavasz óta a patak nem volt tisztítva. Több van dndvákka, embermagasságra nőtt fűvel és még sok minden más, csak éppen a tisztaság hiányzik belőle. Talán jó volna, ha a város egy kissé több gondot fordítana erre a bacillus fészekre, hiszen úgy néz ki, mintha a Panama csatornából repült volna ide egy kis rész, mely hemzseg a bacillusoktól.

*** Új postaügyvédség.** Biharvármegye Bakonszeg községében »Bakonszeg« elnevezéssel 1907. évi szeptember hó 1-én postai ügyvédség lép életbe, melynek kézbesítési köre Bakonszeg községre, Bors, Csapó, Felsőárrét, Magyar, Nadányi I. II. III. Pnsztakovácsi tanácsokra és Sáros pusztára terjed ki.

*** Felolvasások az Urániában.** Az Uránia mozgó színházban ismét megkezdődtek a népszerű felolvasások. Most: Napoleon élete és halála szerepel az új műsorban felolvasással. Az új műsor többi képei is érdekesek, mulatságosak és tanulságosak. — A kezdődő iskolai évre való tekintettel az Uránia igazgatósága azt a kedvezményt nyújtja a diákoknak, hogy a köépiskolák tanulói a második helyen harmadosztályú helyárak mellett foglalhatnak helyet.

*** Névváltoztatás.** Grósz Fábán nagyvárad lakos a saját és kiskoru Albert nevű gyermeke vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel Nagy-ra változtatta.

TÁVIRATOK.

Királyunk bécsi útja.

Budapest, aug. 28. Ischlből jelentik: A magyar király szeptember hó közepe felé utazik vissza Bécsbe, ahol a kiegyezési tárgyalások befejezésénél jelen ohajt lenni.

Szterényi Kossuthnál.

Budapest, aug. 28. Szterényi József ma Karlsbadba utazott, hogy Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek tárgyalja több fontos ügyében referáljon.

Beszámoló.

Budapest, aug. 28. Gotthard Sándor orsz. képviselő szeptember 1-én tartja beszámolóját Szombathelyen. Kíséretében lesznek dr. Nagy Emil, Sziklay Ottó, Eitner Zsigmond képviselők.

A spanyol királyi pár Bécsben.

Páris, aug. 28. A Figaró jelentése szerint a spanyol királyi pár bécsi útja közben néhány napig Párisban fog tartózkodni.

Vilmos császár balesete.

Hannover, aug. 28. A mai katonai diszszemlén Vilmos császárt baleset érte. Mikor a veteránok sorfala előtt ellovagolt, lova eicsuszott és a császár leesett a lóról, teljesen sértelen maradt, másik lóra ült és folytatta a szemlét.

Tittoni utazása.

Szeoben, aug. 28. Tittoni külügyminiszter ma reggel 7 óra 14 perckor elhagyta a várost. A bucsunál a szállótulajdonos leánya nagy csokrot nyújtott át Tittoninek. A vonatot tiszteletére felbogózták.

A diák öngyilkosságok.

Berlin, aug. 28. A kultuszministerium körrendeletben hívja föl az iskola hatóságokat, hogy a diákok gyakori öngyilkosságának okát kutassák ki és mint lehetne azt megakadályozni.

A tengeri szultánt megölték.

London, aug. 28. A Tribune tengeri jelentése szerint azt beszélük, hogy Abdul Aziz szultánt palotájában megölték. A lap levelezője e hirt fentartással közli.

A panádi vérengzés.

Budapest, aug. 18. A panádi úgyról telefonon jelentik Kolozsvárról: A csikszeredai 24. honvédgyalogezred 4-ik zászlóaljának tisztjei egy vendéglőben étkeztek. A vendéglő köré parasztok gyűltek és erővel be akartak hatolni a tisztok közé. A kirendelt őrség ezt nem engedte. Erre egy Burza János nevű részeg paraszt rendetlenkedni kezdett, mire a lármára az étkezőből kijött Jakab százados és kiharancsolta a parasztokat az udvarról. Nagy láрма támadt erre a parasztoktól, tágitani nem akartak, mire minden parancs nélkül a katonaság ve-

rekedni kezdett a paraszttal és e ve-
rekedésben egy paraszt életveszélyesen,
hármán súlyosan és 13-an könnyebben
megsebesültek. Kolozsvárról hadbíró ment
a helyszínére. Panád község Kisküküllő-
megyéjében fekszik, nem messze Balázs-
falvától.

Betörés a zárdába.

Budapest, aug. 28. Az eperjesi
ferenczendi zárdába az éjjel vakmerő
betörés történt. A ferenczendi szerzetesek
zarándokuttra készültek Rómába s e célra
2500 koronát gyűjtöttek össze. Ez a pénz
most a betörők kezébe került, kiknek
eddig semmi nyomuk.

TANÜGY.

Beiratás a jogakadémián.

A beiktatások és beiratások az 1907—908.
tanévre folyó évi szeptember 1—12-ig az igaz-
gatónál, 15-ig az egyes fanároknál eszközöl-
tetnek, ezen napon túl a fölvétel csak külön
engedély alapján történhetik.

A beiratás alkalmával minden ujonnan be-
lépő joghallgató köteles 6 kor. beiratási díjat
a könyvtár és minden joghallgató 1 koronát a
Mensa Academica javára lefizetni. Az I. félévi
tandij is a beiratáskor fizetendő. Ugyanakkor
benyújtandók a kellően (érettségi bizonyít-
vánnyal, lecke-könyvvel és legújabb keletű ha-
tósági szegénységi bizonyítvánnyal) felszere-
lendő tandíjmentességi kérvények.

Az I. éves joghallgatók sajátkezű aláírás-
sukkal ellátott visitkártya nagyságu fényképeket
is kötelesek a lecke-könyvükbe illesztés céljából
elhozni.

A pót- és ismétlő alapvizsgálatok f. évi
szept. 9-től 14-ig tartatnak.

A »Veni Sancte« szept. 15-én lesz, a
nyilvános előadások szept. 16-án kezdet-
nek meg.

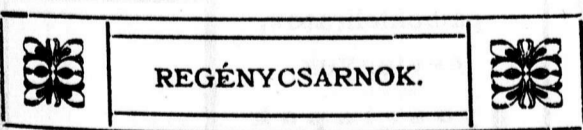
Nagyvárad, 1907. július 1-én.

Az igazgatóság.

Beiratás a főreáliskolába. A rendes
és megántanulók fölvétele az összes osztályokba
folytatólagosan szept. 2, 3, és 4-én délelőtt
9—12 óráig, délután 3—5-ig az igazgatósági
irodában történik; az első és második osztályba
belépők az első napon jelentkeznek, mert a
mult év végén eszközölt fölvételeknél a törvé-
nyes létszám nagyon meg lett közelítve.

A javító vizsgálatok megelőzőleg augusztus
hó 30-ikán, fölvételi és pótló vizsgálatok 31-én
reggel 8 órakor tartatnak meg.

Az 1906—7. iskola évi javító érettségi
vizsgálatok a tankerület összes reáliskoláira
vonatközzélag szeptember hó 10-ik napján fog-
nak megtartatni. Az igazgató.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.)

17

De mindketten elhallgattak, a szellemüket
elfoglalt feszült várakozásban elfeledték e vé-
leménykülönbségüket. Leérték a szakadékba a
vasajtó elé. Könnyen ráakadtak, dacára a roza-
dának és a kuszonövényeknek, melyek a talaj
többi részéhez tettek hasonlóvá az ajtót, de
erre már előre figyelmeztetve voltak. Az urak

megvizsgálták a zárt. Kétszer ráfordított záró-
vasával érintetlen volt az. Cardailles több kul-
csot végig próbált már a kulcs-csomóból; elő-
ször a legerősebbekkel kezdte, míg végre is a
legkisebb nyitotta fel azt.

Könnyű tolongás támadt a jelenlevők cso-
portjában, mert bármennyire is szokva voltak
ezek a férfiak a bűnesetekhez, az ilyen rend-
kívüli eset iránt ők sem voltak érzéketlenek.
A gyertyákat meggyújtották. A kis acetylen
lámpás élénk, fehér sugarat vetett a földalatti
ut sötétjébe. Mikor valamennyien benn voltak
bezárták az ajtót, hogy azt belülről is meg-
vizsgálják; semminemű erőszak nyomai nem
voltak láthatók azon.

— A gyilkosnak tehát kulcsa volt — je-
lentette ki Cardeilles.

— Kivéve, ha kinyitották előtte és be-
csukták utána az ajtót — jegyezte meg rö-
gön Guérolt. — Különb az is kérdés, vajon
csakugyan e földalatti uton át jött-e?

— Ezt kell legelőször is kitudnunk —
mondá az ügyész, ki egészen lázba jött, újabb
... Figyeljék meg, nincsenek e lábnyomok?

— Örmester, világítsa meg a földet a
lámpásával... És senki se menjen előttünk
bizonyítékát látva társa rögeszméjének.

Majdnem azonnal találtak. Különb elő-
nyösebb valamit a legcsekélyebb nyom felfe-
dezésére is, már képzelmű sem lehetett, mint
ezt a homokkőbe vájt folyosót, ahol minden
fehér volt, ugy a sima, csillogó falak, mint a
föld finom pora is. És ebben a porban többé-
kevésbé tisztán egy és más irányban gyak-
rabban ismétlődött egy finom talp nyoma,
mely hegyes végű, széles, alacsony sarku, an-
gol fagonu elegáns cipőre vallott. Ezt a sa-
játságos formájú cipőt minden kétségen kívül
az első pillanatra fel lehetett ismerni.

— Nem valami közönséges ember követte
el a bűnt — kiáltott fel a vizsgálóbíró.

— És már is diadalmas pillantást vetett
az ügyészre, mintha mondaná:

— Valami aljasságot fogunk fölfedezni az
ön előkelői között...

Ekkor egy detektív, aki speciálista volt
az efféle kutatásokban, mindenki kíváncsiságát
felcsigázta eme megjegyzésével:

— Ez mégis nagyon furcsa!

Nagyon közel hajolva a földhöz, mérése-
ket végzett néhány lábnyomon. Kis borszesz
készülékkel ellátva, néhány mélyebb lábnyomba
már forró viaszot öntött, midőn munkáját
csudálkozó telkiáltással szakította meg.

— Mi az? — kérdezték a törvény urai.

— Az, hogy ezen lábnyomok két külön-
böző emberéi.

— Lehetetlen! De hiszen valamennyi
egyforma!

— Első pillanatra igen — felelte a rend-
őrhivatalnok. — Ez az, ami megzavar... A
két erre járt embernek egyforma lába és egy-
forma cipője volt. Ez a hasonlóság megdöb-
bentő.

— De hát miért akarja, hogy kettő
legyen?

— Hajoljanak kissé lejjebb, uraim, és
azonnal megmutatom önöknek a kis különb-
séget e két lábnyom között. Az egyik talp
elnyúltebb volt, mint a másik. Ez észlelhető,
mert a nyom jobb oldalt az egyiknél kevésbé
mély, a férfiak egyike, szintén elegáns cipőt
viselt, csak hogy meglehetősen kitaposottat.
Még pedig künn koptatta el a cipőit; ez na-
gyon észrevehető a cipő sarkánál...

— És ön ezt mind a porba látja?...

Nem csalatkozik Blachet? — kérdezte a viz-
sgáló bíró.

— Nem, bíró ur. És azonnal újabb bizo-
nyítékot fogok adni önnek. A lábnyomok tá-
volsága egymástól, a léptek hosszát jelzi. Az
emberek egyike három lépést tett, mialatt a
másik négyet. Onök nem lennének képesek előre
menve, minden lábnyomba lépni; még egyszer
annyit kellene lépniök, vagyis két ember utját
megtenniök.

Némi kísérletezés után ez bebizonyult.

A finom szimatú Blachet, aztán nem ke-
vésbé szakértően kimutatta, hogy a két sétáló
a földalatti utban egy és ugyanazon órában

vagyis körülbelül egy időben voltak, mert
mindkét lábnyom egyenlően friss.

— De hiszen nincs itt sem szél, sem eső,
sem forgalom azok eltörlésére — jegyezte meg
valaki.

— Mindég van egy bizonyos lerakódás a
széleken — magyarázta a tudós Blachet —
főleg az ilyen finom pornál.

Midőn a megjegyzéseket kimcritették a
lábnyomok fölött, követni kezdték azokat, de
az első kezesztutnál, csalódás várt rájuk. A
porréteg vékonyabb lett a földön, aztán egé-
szén eltűnt és csak keményen, száraz föld kö-
vetkezett.

A lábnyomok jelentéktelenek lettek, aztán
egészen megszűntek.

A jelenlevők egyike elkiáltotta magát és
azonnal kiejtette azt a jóslatszerű szót, mely
megremegette a többieket:

— Vér!... Ezen a falon vér van!

Az, aki így kiáltott fel, gyertyájával min-
den oldalról megvilágítani igyekezett egy he-
lyen a falat. Mindnyájan közeledtek.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Vaskályhák szállítása. A nagyvárad i
magy. kir. hadapródiskola új vasfűtőkályhák
berendezésére pályázatot hirdet. A pályázati
határidő szeptember hó 11-ike s az ajánlatok
a hadapródiskola parancsnokságához nyújtan-
dók be, ahol a részletes feltételek megtekin-
tetők.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, aug. 28.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — —	9.10
Zab okt e	— — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, aug. 28.

Osztrák áll. részvény	— —	651.50
Magyar áll. részvény	— —	750.25
Leszálló bank	— —	492.—
Rimani bank	— —	54.25
Osztrák államvasuti részvény	— —	660.25
Közvetlen	— —	542.75
Városi vilamos vasut	— —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti és értéktözsde 1907 aug. 28-án.

Magyar aranyáradék 4%	— — —	111.20
Magyar koronajáradék 4%	— — —	93.20
Magyar vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	— — —	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Osztrák aradékpapírban	— — —	97.25
Osztrák aradékpapírban	— — —	98.25
Osztrák aradékpapírban	— — —	116.—
Osztrák korona aradékpapírban	— — —	97.25
18-0. oszt. államkötvények	— — —	150.—
Osztrák-magyar bank részvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Osztrák hitelbank intezeti részvény	— — —	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.12
Német birodalmi marka	— — —	117.77
London vista	— — —	240.67
Páris vista a	— — —	95.20
70 márkás arany	— — —	23.52

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKIS GYULA.

Tanítónő,

kitünő képesítéssel,

nevelőnői állást

keres. — **Polgári iskolai növendékeket is vállal.** 191 1-4

Cím a szerkesztőségben megtudható.

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, fényes ellátást találhat nálam **f évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő urileány, ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kivánatra privát oktatás.

Állandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.** az Orsz. Zenekadémia, Mintarajziskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

özv. Benedek Kornélné

Katona Ida,

okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szíves információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

Hirdetések

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-ntcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zellé ingek. Elegáns divatmei enyvek.

50

Egyedüli raktár a birneves **Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből**

Nagyvárad kereshedelmi és iparkamara.

2881—1907. szám.

Hirdetmény.

Raktárnak vagy ipari műhelynek alkalmas három különálló souterrain helyiség a nagyvárad kereshedelmi és iparkamara új székházában Teleky-utca 11. sz. a. azonnal kiadó. Értekezhetni dr Sarkadi Lajos kamarai titkárnál.

Nagyvárad, 1907. aug. 24.

A nagyvárad kereshedelmi és iparkamara:
Huzella Gyula, Dr **Sarkadi Lajos,**
kir. keresk. tan., elnök. titkár.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István birneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a **nagyságos- és főtisztelendő papság** becses figyelmét Kisfűrdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak **szintartó, erős, jó szövetből való elkészítését jutányos árban elvállalom,** s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak **szakszerű előállításáról** alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

40 Nagyvárad, Fűrdő utca 17. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levelborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
táncrendek, etlapok,
napárak,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. es gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

MEGJELENT

az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása utján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.

Bányászat: Litschauer Lajos.

Kohászat: Gálócsy Árpád.

A fémek megmunkálása: Kandó
Gyula.

Motorok és emelőgépek: Kármán
Tódor.

A közlekedés eszközei: Gondos
Viktor.

Pósta: H. Henyey Vilmos.

A fény a tudomány szolgálatában:
Karvázy Zsigmond.

A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.

A technika a hadviselés szolgálatában:
M. Müller Hugó

Faipar: Gaul Károly.

Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.

Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.

A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.

Gazdasági gépek: V. Markhóty Jenő.

Gazdasági termékek ipari feldolgozása:
Kosutány Tamás.

Elektromosság: K. Liphay
Károly.

Telegrafia és telefonía: Hollós
József.

Zárószó: Méray-Horváth
Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

I. A Technika Vivmányai

II. Az Ember

III. A Világegyetem

IV. A Föld

V. Az Élők Világa

VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Butor kiállítás.

az **Első Nagyváradi Műbutor-gyárban**
Fő-utca **Guttman-házban**
Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salónok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindennemű berendezési tárgyak.

Szigorúan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm.

Szíves megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér, Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421 626.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül
azonnal kiadó.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkívül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Pályázati hirdetés.

Segédszerelői állásra 1200 korona fizetéssel, 200 korona lakbérrel. A segédszerelő a főszerelő helyettesének szerepét tölti be. Villamos szereléshez, tervek, rajzok készítéséhez értő, jó írásművelésű fiatal erők előnyben részesülnek. Ipariskolai képzettség kívántatik. Bélyegtelen pályázatok okmánymásolatokkal, fényképpel legkésőbb f. év szeptember hó 15-ig nyújtandók be alulírt címre.

Nagyvárad város Villamos műve.

Gazdasszonynak ajánlkozik

sürgősen papi házhoz vagy **idősebb urhoz**, szerény igényű r. kath. vallású 35 éves magányos nő, rendszeres, takarékos, jól főz.

Cím a kiadóhivatalban.

Vidéki

szülők figyelmébe!

1 esetleg 2 iskolás tanuló teljes ellátási valamint gondos családi otthon kaphat tisztes keresztyény családnál.
Lakás a város központján.
Cím a kiadóban.

Egy még kevéssé használt üzemben levő
két lőerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

MINDEN DIÁKNAK TUDNI KELL!

hogy tankönyvek
és iskolai szerek
olcsó szabott árakon

kapható:

SEBŐ IMRE

könyv- és papirkereskedésében
Nagyvárad, Fő-utca

Haász Manó

Nagyvárad, Zöldfa-u. elején,
kézmű- és divatáruháza

É R T E S I T É S !!

Az összes őszi ujdonságok megérkeztek s annak megtekintésére felhívom a t. vásárló közönség figyelmét minden cikkben óriási nagy választék van. Ugyisintén diszítési cikkekben is meglepő dolgok érkeztek raktáron.

ÁRAINK PEDIG AZ ELŐSMERT IGAZÁN OLCSO ÁRAK!

98